

יז

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֲמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֹהֶרֶן וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ עֹֹא אָמֹר

ב לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוֹ: כִּי אִם־לְשֹׂאוֹ הַקֹּרֵב אֵלָיו לְאָמוּ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבִתּוֹ

ג וּלְאָחִיו: וּלְאַחֲתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הִיְתָה לְאִישׁ לָהּ

ד, ה יִטְמָא: לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא־יִקְרַח [יִקְרַחוּ] קִרְחָה בְּרֹאשׁוֹ

ו וּפָאֵת זָקֵנָם לֹא יִגְלָחוּ וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָה: קִדְּשִׁים יִהְיוּ

ז לַאֲלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלִלּוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אִשִּׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם

ח מִקְרִיבִם וְהָיוּ קִדְּשׁ: אִשָּׁה זֹנָה וְחִלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה

ט לֹא יִקְחוּ כִּי־קִדְּשׁ הוּא לַאֲלֹהֵיוֹ: וְקִדְּשָׁתּוֹ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיךָ הוּא מִקְרִיב

י קִדְּשׁ יִהְיֶה־לָּךְ כִּי קִדּוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחֲל

י' לְזָנוֹת אֶת־אֲבִיָּהּ הִיא מַחֲלֵלָת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: וְהַכְּהֵן עֹב

תרגום אונקלוס

א וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אִמְרָא לְכֹהֲנֵיָא בְּנֵי אֹהֶרֶן וְתִימַר לְהוֹן עַל מִית לֹא יִסְתַּאב בְּעַמִּיהֶ: ז אֲלֵהִין לְקִרְיָבִיה דְּקִרְיָב לִיה לְאִמִּיה וּלְאִבּוּהִי וּלְבָרִיה וּלְבָרִיה וּלְאָחִיהִי: ג וְלֹאֲחֻתִּיה בְּתוּלָתָא דְּקִרְיָבָא לִיה דְּלֹא הָיָה לְגִבְרָ לָהּ יִסְתַּאב: ד לֹא יִסְתַּאב בְּרִבָּא בְּעַמִּיה לְאֲחֻתִּיהִ: ה לֹא יִמְרִטוּן מִרְט בְּרִישָׁהוֹן וּפָתָא דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלָחוּן וּבְבִשְׂרָהוֹן לֹא יַחֲלִילוּן חֲבוּל: ו קִדִּישִׁין יִהוֹן קֳדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחֲלוּן שְׂמָא דְּאֱלֹהֵהוֹן אֲרִי יֵת קוֹרְבָנִיָּא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנֹן מִקְרִבִין וִיהוֹן קִדִּישִׁין: ז אֲתַתָּא מִטְעִיָא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאֲתַתָּא דְּמִתְרַכָּא מִבְּעִלָּה לֹא יִסְבוּן אֲרִי קִדִּישׁ הוּא קֳדָם אֱלֹהֵיהֶ: ח וְתִקְדִּישְׁנִיה אֲרִי יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֵךָ הוּא מִקְרִיב קִדִּישׁ יְהִי לָךְ אֲרִי קִדִּישׁ אֲנָא יְיָ מְקַדְּשְׁכוֹן: ט וּבֵת גִּבְר כֹּהֵן אֲרִי תַחֲלָל מִטְעִיָא מִתְחֵלָא בְּנוֹרָא תַתּוּקָד: י' וְכֹהֲנָא

פירוש רש"י

נֹאמֶר 'לֹא יִגְלָחוּ', שְׂאִינוּ חֵיב אֲלָא עַל דְּכַר הַקְּרוֹי 'גִּלּוּחַ' וַיֵּשׁ בּוֹ הַשְׁחָתָה, וְזֵהוּ תַעֲר: וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָה. לְפִי שְׁנֵאמַר בִּישְׂרָאֵל 'וְשִׂרְט לִנְפֹשׁ לֹא תַתְּנוּ' (שם), 'כֹּל, שְׂרָט חֲמֵשׁ שְׂרִיטוֹת לֹא יִהְיֶה חֵיב אֲלָא אַחַת? תִּלְמוּד לֹמַר 'לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָה' – לְחֵיב עַל כָּל שְׂרִיטָה וְשְׂרִיטָה; שְׂתַּבֵּה זֶה יִתְּרָה הִיא לְדִרְשׁ, שֶׁהִיָּה לוֹ לְכַתֵּב 'לֹא יִשְׂרְטוּ' – וְאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהִיא 'שְׂרָטָה': (ו) קִדְּשִׁים יִהְיוּ. עַל כִּרְחֻם יְקִדִּישׁוֹם בֵּית דִּין בְּכָךְ: (ז) זֹנָה. שְׂנֵבְעָלָה בַּעֲלִית יִשְׂרָאֵל הָאֶסּוּר לָהּ, כְּגֹזֶן: חֵיבִי כְּרִיתוֹת אוֹ נָתִין אוֹ מִמְּזֹר: חֲלָלָה. שְׁנוּלָדָה מִן הַפְּסוּלִים שֶׁבַּכְּהֵנָה, כְּגֹזֶן: פֶּת אֶלְמָנָה מִכֶּהֶן גָּדוֹל, אוֹ בֵּת גְּרוּשָׁה מִכֶּהֶן הַדִּיּוּט; וְכֵן, שְׁנֵתְחַלְלָה מִן הַכְּהֵנָה עַל יְדֵי בִיאַת אֶחָד מִן הַפְּסוּלִים לְכַהֵנָה: (ח) וְקִדְּשָׁתּוֹ. עַל כִּרְחוּ, שְׂאֵם לֹא רָצָה לְגִרְשׁ, הִלְקָהוּ וַיִּסְרָהוּ עַד שִׁיִּגְרֹשׁ: קִדְּשׁ יִהְיֶה לָּךְ. נִהְיָ בּוֹ קִדְּשָׁה, לְפָתַח רֹאשׁוֹן בְּכָל דְּבָר, וּלְכַרְךָ רֹאשׁוֹן בְּסַעֲדָה: (ט) כִּי תַחֲל לְזָנוֹת. כְּשֶׁתַּחֲלִיל עַל יְדֵי זָנוּת, שֶׁהִיְתָה בָּהּ זִיקָתָה בְּעַל וְזָנוּתָה אוֹ מִן הָאֶרֶסִין אוֹ מִן הַנְּשׂוּאִין. וְרַבּוּתֵינוּ נִחְלָקוּ בְּדָבָר, וְהַכָּל מוֹדִים שֶׁלֹּא דִּבְרַת הַכְּתוּב בְּפָנוּיָה: אֵת אֲבִיָּה הִיא מַחֲלֵלָת. חֲלָלָה וּבִזְתָּה אֵת כְּבוֹדוֹ, שְׂאוּמֵרִים עָלָיו: 'אֶרֶר שְׂזוֹ יִלְד', 'אֶרֶר שְׂזוֹ גִּדְל':

סדר יז (א) אֲמַר אֶל הַכֹּהֲנִים. 'אֲמַר וְגו' וְאִמְרַתְּ לְהַזְהִיר גְּדוּלִים עַל הַקְּטָנִים: בְּנֵי אֹהֶרֶן. יְכוּל, חֲלָלִים? תִּלְמוּד לֹמַר 'הַכֹּהֲנִים': בְּנֵי אֹהֶרֶן. אֵף בְּעָלִי מוֹמִין בְּמִשְׁמַע: בְּנֵי אֹהֶרֶן. וְלֹא בְּנוֹת אֹהֶרֶן: לֹא יִטְמָא בְּעַמּוֹ. בְּעוֹד שֶׁהִמַּת בְּתוֹךְ עַמּוֹ, יֵצֵא מֵת מִצָּוָה: (ב) כִּי אִם לְשֹׂאוֹ. אֵין 'שֹׂאוֹ' אֲלָא אִשְׁתּוֹ: (ג) הַקְּרוּבָה. לְרַבּוֹת אֶת הָאֶרֶסֶה: אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה לְאִישׁ. לְמִשְׁכָּב: לָהּ יִטְמָא. מִצָּוָה: (ד) לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ. לֹא יִטְמָא לְאִשְׁתּוֹ פְּסוּלָה, שֶׁהוּא מַחֲלָל בָּהּ בְּעוֹדָה עִמּוֹ. וְכֵן פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: 'לֹא יִטְמָא בְּעַל' בְּשֹׂאוֹ, בְּעוֹד שֶׁהוּא בְּתוֹךְ עַמּוֹ – שִׂישׁ לָהּ קוֹבְרִין שְׂאִינָה מֵת מִצָּוָה; וּבִאִינָה שְׂאֵר אִמְרַתִּי? בְּאוֹתוֹ שֶׁהִיא 'לְהַחֲלוֹ' – לְהַחֲלִיל הוּא מַכְהֵנָתוֹ: (ה) לֹא יִקְרַחוּ קִרְחָה וְגו'. עַל מֵת. וְהִלָּא אֵף יִשְׂרָאֵל הִזְהִירוֹ עַל כָּךְ? אֲלָא לְפִי שְׁנֵאמַר בִּישְׂרָאֵל 'בֵּין עֵינֵיכֶם' (דְּבָרִים יבא) יְכוּל לֹא יִהְיֶה חֵיב עַל כָּל הָרָאשׁ? תִּלְמוּד לֹמַר 'בְּרֹאשׁוֹ'. וַיִּלְמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִכְּהֵנִים בְּגִזְרָה שְׁוָה: נֹאמַר כָּאן 'קִרְחָה', וְנֹאמַר לְהִלָּן בִּישְׂרָאֵל 'קִרְחָה', מֵה כָּאן כָּל הָרָאשׁ, אֵף לְהִלָּן כָּל הָרָאשׁ בְּמִשְׁמַע – כָּל מְקוֹם שֶׁיִּקְרַח בְּרֹאשׁ. וְיֵמָּה לְהִלָּן עַל מֵת, אֵף כָּאן עַל מֵת: וּפָאֵת זָקֵנָם לֹא יִגְלָחוּ. לְפִי שְׁנֵאמַר בִּישְׂרָאֵל 'וְלֹא תִשְׂחִית' (לְעִיל טז:), יְכוּל, לְקִטּוֹ בְּמִלְקֻט וְרִהִיטָנִי, יִהְיֶה חֵיב? לְכָךְ

מפתח סדרי התנ"ך מרחב הסדר מלמד את דיני הכהנים ובכך גם עוסקת הפטרת הסדר (יחזקאל, כז:כו-?) וְאֶל־מֵת אֲדָם לֹא יָבֹא לְטִמְאָה כִּי אִם־לָאֵב וְלֹאֵם וְלִבְנֵן וְלִבְתֵּן לְאֵחַ וּלְאָחֹתוֹ אֲשֶׁר־לֹא־הִיְתָה לְאִישׁ יִטְמָאוּ.

יז

הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו | שמן המשחה ומלא את ידו ללבש

אמור

יא את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם: ועל כל נפשות מת
יב לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא: ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את
יג מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יהוה: והוא אשה
יד בבתוליה יקח: אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח כי
טו אם בתולה מעמיו יקח אשה: ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני יהוה

טז, יז מקדשו: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל אהרן עג שני

לאמר איש מזרעך לדורתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם
יח אלהיו: כי כל איש אשר בו מום לא יקרב איש עור או פסח או חרס או
יט, כ שרוע: או איש אשר יהיה בו שבר רגל או שבר יד: או גבן או דק או
כא תבלל בעינו או גרב או ילפת או מרוח אשך: כל איש אשר בו מום

תרגום אונקלוס

דיתרבא מאחוי דיתרק על רישיה משחא דרבנותא ודיקריב ית קורבניה למלכש ית לבושיא ית רישיה לא ירפי פירוע
ולבושוהי לא יבזע: יא ועל כל נפשות מיתא לא ייעול לאבוי וילאמיה לא יסתאב: יב ומן מקדשא לא יפוק ולא יחיל ית
מקדשא דאלהיה ארי כליל משח רבותא דאלהיה עלוהי אנא יי: יג והוא אתתא בבתוליה יסב: יד ארמלא ומתרכא
וחלילא מטעיא ית אלין לא יסב אלהין בתולתא מעמיה יסב אתתא: טו ולא יחיל זרעיה בעמיה ארי אנא יי מקדשיה:
טז ומליל יי עם משה למימר: יז מליל עם אהרן למימר גבר מבנד דלריהון דיהי ביה מומא לא יקרב לקרבא קורבנא
קדם אלהיה: יח ארי כל גבר דביה מומא לא יקרב גבר צויר או חגיר או חרים או סריע: יט או גבר דיהי ביה תבר רגלא
או תבר ידא: כ או גבין או דוקא או חליו בעינוהי או גרבן או חזון או מריס פחדין [ויג פחתין]: כא כל גבר דביה מומא

פירוש רש"י

(כ) או גבן. שורצילוש בלעז, שגבני עיניו שערך ארץ
ושוכב: או דק. שיש לו בעיניו דק שקורין טיילא, כמו
'הנוטה כדק' (ישעיה טז: כב): או תבלל. דבר המבלבל
את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלכך ופוסק
בסירא, שהוא עגל המקיף את השחור שקוראים
פרוניאל, והחוט הזה פוסק את העגל ונכנס בשחור.
ותרגום 'תבלול' – 'חליו', לשון חלזון, שהוא
דומה לתולעת אותו החוט; וכן פנוהו חכמי
ישראל במומי הבכור: 'חלזון', 'נחש', 'ענב': גרב
או ילפת. מיני שחין הם: 'גרב' – זו החרס, שחין
היבש מבפנים ומבחוץ; 'ילפת' – היא חזונית
המצרית, ולמה נקראת 'ילפת'? שמלפפת והולכת
עד יום המיתה, והוא לח מבחוץ ויבש מבפנים;
ובמקום אחר קורא לגרב 'שחין', הלח מבחוץ
ויבש מבפנים, שנאמר 'ובגרב ובחרס' (דברים כב: יז)
– כשסמך גרב אצל חרס קורא לילפת 'גרב',
וכשהוא סמוך אצל ילפת קורא לחרס 'גרב'; כך
מפרש בבכורות (דף מא.): מרוח אשך. לפי התרגום
'מריס פחדין', שפחדיו מרססין, שביצים שלו
כתותין. פחדין כמו 'גידי פחדו ישרגו' (איוב ח: נד):
(כא) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין:

(י) לא יפרע. לא יגדל פרע על אבל, ואיזהו גדול
פרע? יותר משלשים יום: (יא) ועל כל נפשות מת.
באהל המת: נפשות מת. להביא רביעית דם מן
המת, שטמא באהל: לאביו ולאמו לא יטמא. לא
בא אלא להתיר לו מת מצוה: (יב) ומן המקדש לא
יצא. אינו הולך אחר המטה. ועוד מכאן למדו
רבתינו, שכהן גדול מקריב אוגן, וכן משמעו –
אף אם מתו אביו ואמו, אינו צריך לצאת מן
המקדש, אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש.
שאינו מחלל בכך את העבודה, שהתיר לו
הכתוב; הא כהן הדיוט שעבד אוגן – חלל:
(יד) וחללה. שנוקדה מפסולי כהנה: (טו) ולא יחלל
זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות – זרעו
הימנה חלל מדין קדשת כהנה: (יז) לחם אלהיו.
מאכל אלהיו; כל סעדה קרויה 'לחם', כמו 'עבד
לחם רב' (דניאל ג: ט): (יח) כי כל איש אשר בו מום
לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו 'הקריבהו נא
לפחתך' (תרי עשר, מלאכי, כא: ט): חרם. שחטמו שקוע
בין שתי העינים, שכוהל שתי עיניו כאחת: שרוע.
שאחד מאיבריו גדול מחברו; עינו אחת גדולה
ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארפה מחברתה:

יז

מִזְרַע אֶהְרֶן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם
 כֹּב אֱלֹהֵיו לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב: לֶחֶם אֱלֹהֵיו מִקְדָּשֵׁי הַקִּדְשִׁים וּמִן־הַקִּדְשִׁים
 כֹּג יֹאכַל: אֲךָ אֶל־הַפֹּרֶכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלֹל
 כֹּד אֶת־מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשִׁי: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֶהְרֶן וְאֶל־בָּנָיו
 וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

כה, כו וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֶן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי עַד
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלֹלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:
 כז אָמַר אֱלֹהִים לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ | אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרַעְכֶם אֶל־הַקִּדְשִׁים
 אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
 כח מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה: אִישׁ אִישׁ מִזְרַע אֶהְרֶן וְהוּא צְרוּעַ אוֹ זָב בַּקִּדְשִׁים לֹא
 יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּלַע בְּכָל־טִמְאַ־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־תִּצָּא מִמֶּנּוּ

תרגום אונקלוס

מִזְרַע דָּאֶהְרֶן כְּהֵנָּא לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא יֵת קוֹרְבָנִיָּא דִּי מוֹמָא בִּיה יֵת קוֹרְבָן אֱלֹהִיָּה לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא:
 כֹּב קוֹרְבָן אֱלֹהִיָּה מִקְדָּשִׁי קוֹדֶשִׁיא וּמִן קוֹדֶשִׁיא יִיכּוּל: כֹּג בְּרִם לְפִרוּכְתָּא לֹא יִיעוֹל וּלְמִדְבַּחָא לֹא יִקְרַב
 אָרִי מוֹמָא בִּיה וְלֹא יַחֲלִיל יֵת מִקְדָּשִׁי אָרִי אָנָּא יֵי מִקְדָּשֶׁהוּן: כֹּד וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֶהְרֶן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כֹּה וּמִלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: כֹּז מִלִּיל עִם אֶהְרֶן וְעִם בְּנוֹהֵי וּפְרָשׁוֹן מִקְדָּשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְלֹא יַחֲלֹן יֵת שְׁמָא דְּקוֹדֶשִׁי דְּאֶנּוֹן מִקְדָּשִׁין קָדְמִי אָנָּא יֵי: כֹּז אִימַר לְהוֹן לְדִרְיֹכּוֹן כָּל גָּבֵר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרַעְכּוֹן
 לְקוֹדֶשִׁיא דִּיקְדִּישׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם יֵי וּסְאוּכְתִּיָּה עֲלוּהִי וְיִשְׁתִּיָּצִי אִנְשָׁא הַהוּא מִן קָדְמִי אָנָּא יֵי: כֹּה גָבֵר גָּבֵר
 מִזְרַע דָּאֶהְרֶן וְהוּא סִגִּיר אוֹ דְּאִיב בְּקוֹדֶשִׁיא לֹא יִיכּוּל עַד דִּידְכִּי וְדִיקְרַב בְּכָל טְמִי נֶפֶשָׁא אוֹ גָבֵר דִּתְפּוּק מִנִּיה

פירוש רש"י

וּלְמִדּוּהָ רַבּוּתֵינוּ מִגְזֵרָה שְׁוֵהָ. וְאִי אֶפְשָׁר לֹמַר,
 שְׁחִיב עַל הַנִּגְיָעָה, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר 'פֶּרֶת' עַל הָאֲכִילָה
 ב'צוֹ אֶת אֶהְרֶן' (לעיל ג:לג-לד) שְׁתֵּי פֶרֶתוֹת זֹו אֶצֶל
 זֹו, וְאִם עַל הַנִּגְיָעָה חִיב, לֹא הֶצְרַךְ לְחִיבּוֹ עַל
 הָאֲכִילָה! וְכֵן נִדְרַשׁ בַּתּוֹרָה כִּהְנִים: וְכִי יֵשׁ נֹגֵעַ
 חִיב?! אִם כֵּן מֶה תִּלְמֹד לֹמַר 'קִרְב' מִשְׁיִכְשֶׁר
 לְקִרְב, שְׂאִין חִיבִין עָלָיו מִשּׁוֹם טִמְאַה אֵלָּא אִם כֵּן
 קִרְבוּ מִתִּירָיו. וְאִם תֹּאמַר: שְׁלֹשׁ פֶּרֶתוֹת בְּטִמְאַת
 כִּהְנִים, לָמָּה? כִּבֵּר נִדְרָשׁוּ בְּמִסְכַּת שְׁבוּעוֹת (דף י.) –
 אַחַת לְכָלֵל וְאַחַת לְפָרֵט וְכוּ': וְטִמְאַתּוּ עָלָיו. וְטִמְאַת
 הָאָדָם עָלָיו; יְכוּל, בְּבֶשֶׂר הַכְּתוּב מִדְּבַר, וְטִמְאַתּוּ
 שֶׁל בֶּשֶׂר עָלָיו, וּבִטְהוֹר שְׂאֵכֵל אֶת הַטִּמְאַ הַכְּתוּב
 מִדְּבַר? עַל פְּרָחָךְ מִמִּשְׁמְעוֹ אֶתָּה לָמַד: בְּמִי
 שְׁטִמְאַתּוֹ פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ הַכְּתוּב מִדְּבַר, וְזֶהוּ הָאָדָם
 שֵׁשׁ לוֹ טְהֵרָה בְּטִבְיָלָה: וְנִכְרְתָהּ וְכוּ'. יְכוּל, מִצַּד זֶה
 לְצַד זֶה, יִפְרֹת מִמֶּקוֹמוֹ וְיִתְיַשֵּׁב בְּמִקּוֹם אַחֵר?
 תִּלְמֹד לֹמַר 'אֲנִי ה', בְּכָל מִקּוֹם אֲנִי! : (כח) [מִזְרַע
 אֶהְרֶן. אִין לִי אֵלָּא זֶרַעוֹ, גּוֹפּוֹ מִנִּין? תִּלְמֹד לֹמַר
 'וְהוּא צְרוּעַ'. שְׁיִכּוּל, הוּאִיל וּמִקְרִיב אוֹנָן, יִקְרִיב
 צְרוּעַ וְזָב? תִּלְמֹד לֹמַר 'וְהוּא': עַד אֲשֶׁר יִטְהַר.
 בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ. אוֹ אִינוּ, אֵלָּא טִבְיָלָה? נֶאֱמַר כָּאֵן
 'וְטְהַר' וְנֶאֱמַר לְמִטָּה 'וְטְהַר' – 'וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטְהַר'
 (להלן פסוק לא), מֶה לְהֵלֵן בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ, אֵף כָּאֵן בִּיאַת
 הַשֶּׁמֶשׁ: [בְּכָל טִמְאַ נֶפֶשׁ. בְּמִי שְׁנִטְמָא בְּמִת:

מוֹם בּוֹ. בְּעוֹד מוֹמוֹ בּוֹ פָּסוּל; הָא אִם עָבֵר מוֹמוֹ –
 כְּשֶׁר: לֶחֶם אֱלֹהֵיו. כָּל מֵאֲכָל קְרוֹי 'לֶחֶם':
 (כב) מִקְדָּשִׁי הַקִּדְשִׁים. אֵלּוּ קְדָשֵׁי הַקִּדְשִׁים: וּמִן
 הַקִּדְשִׁים יֹאכַל. אֵלּוּ קְדָשִׁים קָלִים. וְאִם נֶאֱמָרוּ קְדָשֵׁי
 הַקִּדְשִׁים לָמָּה נֶאֱמַר קְדָשִׁים קָלִים? אִם לֹא נֶאֱמַר,
 הִיִּיתִי אוֹמֵר: 'בְּקְדָשֵׁי הַקִּדְשִׁים יֹאכַל בְּעַל מוֹם,
 שְׁמִצִּינוּ שֶׁהָתָרוּ לָזֶר, שְׂאֵכֵל מֹשֶׁה בֶּשֶׂר הַמְּלוּאִים,
 אֲבָל בַּחֲזָה וְשׁוֹק שֶׁל קְדָשִׁים קָלִים לֹא יֹאכַל – שְׁלֹא
 מִצִּינוּ זֶר חוֹלֵק בִּהְיוֹ, לְכָךְ נֶאֱמָרוּ קְדָשִׁים קָלִים: כִּךְ
 מִפְּרֹשׁ בּוֹבְחִים (דף קא): (כג) אֲךָ אֵל הַפֹּרֶכֶת. לְהַזְוֹת
 שְׁבַע הַזֹּאוֹת שֶׁעַל הַפֹּרֶכֶת: וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ. הַחִיצוֹן;
 וּשְׁנֵיהֶם הֶצְרַכּוּ לְכַתֵּב, וּמִפְּרֹשׁ בַּתּוֹרָה כִּהְנִים: וְלֹא
 יַחֲלִיל אֶת מִקְדָּשִׁי. שְׂאִם עָבֵד עֲבוּדָתוֹ מִחֻלָּל לְפָסֵל:
 (כד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה. הַמִּצְוָה הַזֹּאת: אֵל אֶהְרֶן וְכוּ' וְאֵל כָּל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְהַזְהִיר בֵּית דִּין עַל הַכִּהֲנִים: (כו) וַיִּנָּזְרוּ.
 אִין 'נִזְיָרָה' אֵלָּא פְּרִישָׁה; וְכֵן הוּא אוֹמֵר 'וַיִּנָּזְרוּ
 מֵאֲחֵרִי' (יחזקאל יז:), 'נִזְרוּ אַחֲרָי' (ישעיה א:ד) – יִפְרָשׁוּ
 מִן הַקִּדְשִׁים בִּימֵי טִמְאַתָּן; 'וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל' 'אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי' וְלֹא יַחֲלֹלוּ אֶת שֵׁם
 קָדְשִׁי סֶרֶס הַמִּקְרָא וְדִרְשָׁהוּ: אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים.
 לְרַבּוֹת קְדָשִׁי כִּהְנִים עֲצָמָן: (כז) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב.
 אִין 'קִרְיָבָה' זֹו אֵלָּא אֲכִילָה; וְכֵן מִצִּינוּ שְׁנִטְמָרָה
 אֲזַהֲרַת אֲכִילַת קְדָשִׁים בְּטִמְאַה בְּלִשׁוֹן 'נִגְיָעָה' –
 'בְּכָל קְדָשׁ לֹא תִגַּע' (לעיל יז:ד) – אֲזַהֲרָה לְאוֹכֵל;

יז

כט שִׁכְבַּת־זֶרַע: אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִזַּע בְּכָל־שָׂרֵץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ אוֹ בָאָדָם אֲשֶׁר
 ל יִטְמָא־לוֹ לְכָל טִמְאָתוֹ: נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַ־בּוֹ וְטִמְאָה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל
 לא מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם־רִחֵץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם: וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחֲרָיִם יֹאכַל
 לב מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא: נִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטִמְאָה־בָּהּ אֲנִי
 לג יְהוָה: וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמְרָתִי וְלֹא־יִשְׁאַוּ עָלָיו חֲטָא וּמִתּוֹ בּוֹ כִּי יִחַלְלֶהוּ
 לד אֲנִי יְהוָה מִקֹּדְשָׁם: וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל
 לה קֹדֶשׁ: וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ
 לו בְּלַחֲמוֹ: וּבִתְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֵרוּמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:
 לז וּבִתְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה אֱלֻמְנָה וְגִרּוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשִׁבָּה אֶל־בֵּית אָבִיהָ
 לח כְּנַעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל בּוֹ: וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ
 לט בְּשִׁגְגָה וַיִּסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ: וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־קֹדְשִׁי

תרגום אונקלוס

שִׁכְבַּת זֶרַע: כֹּט אוֹ גִבֵּר דִּיקְרָב בְּכָל רַחֲשָׁא דִּיסְתָּאב לִיה אוֹ בִּאֲנָשָׁא דִּיסְתָּאב לִיה לְכָל סְאוֹבְתִיה: ל אֲנִשׁ
 דִּיקְרָב בִּיה וִיהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׁא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קוֹדֶשִׁיא אֲלֵהִין אִסְחִי בְּשָׂרִיה בַּמַּיָּא: לֹא וּכְמִיעֵל שְׁמִשָּׁא
 וְיִדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל מִן קוֹדֶשִׁיא אֲרִי לַחֲמִיה הוּא: לז נִבְיָלָא וְתִבְיָרָא לֹא יִיכּוֹל לְאִסְתָּאבָּא בָּהּ אֲנָא יִי: לג וַיִּשְׁרוּן
 יֵת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִקְבְּלוּן עֲלוֹהִי חוּבָא וַיִּמּוּתוּן בִּיה אֲרִי יִחְלוּנִיה אֲנָא יִי מִקֹּדֶשְׁהוּן: לד וְכָל חִילוּנִי לֹא יִיכּוֹל
 קוֹדֶשִׁא תּוֹתָבָא דִּכְהֵנָא וְאֲגִירָא לֹא יִיכּוֹל קוֹדֶשִׁא: לה וְכֹהֵן אֲרִי יִקְנִי נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפִּיהָ הוּא יִיכּוֹל בִּיה וְיִלְדִי בִיתִיהָ
 אֲנוּן יִיכְלוּן בְּלַחֲמִיהָ: לו וּבִת כֹּהֵן אֲרִי תִהִי לְגִבֵּר חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשִׁיא לֹא תִיכּוֹל: לז וּבִת כֹּהֵן אֲרִי
 תִהִי אֲרֻמְלָא וּמִתְרַכָּא וְכָר לִית לָהּ וְתַתּוּב לְבִית אָבוּהָ כְּרִבּוּתָהּ מִלֶּחֶם דִּאָבוּהָ תִיכּוֹל וְכָל חִילוּנִי לֹא יִיכּוֹל בִּיה:
 לה וּגִבֵּר אֲרִי יִיכּוֹל קוֹדֶשִׁא בְּשָׁלוֹ וַיִּוְסִיף חוּמְשִׁיהָ עֲלוֹהִי וַיִּתֵּן לַכְּהֵנָא יֵת קוֹדֶשִׁא: לט וְלֹא יִחַלְלוּ יֵת קוֹדֶשִׁא

פירוש רש"י

דבוק. ואיזהו 'תושב' ? זה נרצע, שהוא קנוי לו
 עד היובל. ואיזהו 'שכיר' ? זה קנוי קנין שנים,
 שיוצא בשש. בא הכתוב ולמדך פאן, שאין גופו
 קנוי לאדונו לאכל בתרומתו: (לה) וכהן כי יקנה
 נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני
 השפחות; ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא
 הזה, שאף היא קנין כספו. ועוד למד ממקרא
 אחר: 'כל טהור בביתך וגו' (במדבר טז: כד); בספרי:
 (לו) לאיש זר. ללוי וישראל: (לז) אֱלֻמְנָה וגרושה.
 מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם
 יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע
 קיים: וכל זר לא יאכל בו. לא בא אלא להוציא
 את האונן, שמתר בתרומה; 'זרות' אמרתי לך
 ולא 'אנינות': (לח) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן
 לפה את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו
 פורע לו מעות אלא פרות של חלין, והן נעשין
 תרומה: (לט) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(כט) בכל שרץ אשר יטמא לו. בשעור הראוי
 לטמא – בכעדשה: או באדם. במת: אשר יטמא
 לו. בשעורו לטמא, וזהו כזית: לכל טמאתו. לרבות
 נוגע בזב וזבה, נדה ויולדת [ויג ומצרע]: (ל) נפש
 אשר תגע בו. באחד מן הטמאים הללו: (לא) ואחר
 יאכל מן הקדשים. נדרש ביבמות (דף עד): בתרומה,
 שמתר לאכלה בהערב השמש: מן הקדשים. ולא
 כל הקדשים: (לב) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה
 בה. לענין הטמאה הזהיר פאן, שאם אכל נבלת
 עוף טהור, שאין לה טמאת מגע ומשא אלא
 טמאת אכילה בבית הבליעה, אסור לאכל
 בקדשים. וצריך לומר 'וטרפה' – מי שיש במינו
 טרפה, יצא נבלת עוף טמא שאין במינו טרפה:
 (לג) ושמרו את משמרתם. מלאכל תרומה בטמאת
 הגוף: ומתו בו. למדנו, שהיא מיתה בידי שמים:
 (לד) לא יאכל קדש. בתרומה הכתוב מדבר, שכל
 הענין דבר בה: תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן
 ושכירו, לפיכך 'תושב' זה נקוד פתח, לפי שהוא

מפתח סדרי התנך

על אכילת הכהנים: אכילת החטאת והאשם מצות עשה.. הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים. והוא הדין לשאר
 הקדשים שאוכלין אותן הכהנים שאכילתן מצוה. (מעשה הקורבנות יא) אולי לכן נבחר הפסוק הבא ביחזקאל לראש
 סדר כז: ויאמר אלי לשכות הצפון לשכות הדרום אשר אל־פני הגזרה הנה לשכות הקדש אשר יאכלו־שם הכהנים
 אשר־קרובים לה' קדשי הקדשים שם יניחו קדשי הקדשים והמנחה והחטאת והאשם כי המקום קדש:

יז

מ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה: וְהֵשִׂיאוּ אוֹתָם עֹנֶן אֲשֶׁמָּה בְּאֶכְלָם

אמור

אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקֹדְשָׁם:

יח א, ב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי עַם יִשְׂרָאֵל

יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר

יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נְדָרֵיהֶם וּלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:

ג, ד לְרֹצְנֵכֶם תָּמִים זָכָר בַּבֶּקֶר בַּכֶּשֶׁשׁ וּבַעֲזִים: כָּל אֲשֶׁר־בוֹ מוֹם לֹא

ה תִּקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרֹצֹן יִהְיֶה לָכֶם: וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה

לִפְלֹא־נֶדֶר אוֹ לְנִדְבָה בַּבֶּקֶר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרֹצֹן כָּל־מוֹם

ו לֹא יִהְיֶה־בוֹ: עֹזֶרֶת אוֹ שְׂבוֹר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־יִבְלֹת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפֹת

ז לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה: וְשׂוֹר

ח וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוֹט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֶדֶר לֹא יִרְצָה: וּמַעֲוֹד וְכַתּוֹת

תרגום אונקלוס

דבני ישראל ית דיפרשון קדם יי: מ ויקבלון עליהון עניין וחובין במיכלהון בסואבא ית קודשיהון ארי אנא יי מקדשהון:

א ומליל יי עם משה למימר: ב מליל עם אהרן ועם בנוהי ועם כל בני ישראל ותימר להון גבר גבר מבית ישראל ומן גיורא בישראל דיקריב קורבניה לכל נדריהון ולכל נדבתהון דיקרבון קדם יי לעלתא:

ג לרעוא לכון שלים דכר בתוריא באמריא ובעזיא: ד כל דביה מומא לא תקרבון ארי לא לרעוא יהי לכון: ה וגבר ארי יקריב נכסת קודשיא קדם יי לפרשא נדרא או לנדבתא בתורי או בענא שלים יהי לרעוא כל מום

לא יהי ביה: ו עזיר או תביר או פסיק או יבלן או גרבן או חזון לא תקרבון אלין קדם יי וקורבנא לא תתנון מנהון על מדבחא קדם יי: ז ותור ואמר יתיר וחסיר נדבתא תעביד יתיה ולנדרא לא יתרעי: ח ודמריס ודרסיס

פירוש רש"י

וְהֵשִׂיאוּ אוֹתָם. אֶת עֲצָמָם יטענו עֹנֶן, 'בְּאֶכְלָם' אֶת קֹדְשֵׁיהֶם – שֶׁהִבְדִּילוּ לָשֵׁם תְּרוּמָה וְקֹדֶשׁ וְנֶאֱסְרוּ עֲלֵיהֶן. [ויג' וְאֹנְקְלוֹס שֶׁתַּרְגֵּם 'בְּמִיכָלְהוֹן בְּסוּאָבָא', שֶׁלֹּא לְצַדֵּק תַּרְגֵּמוֹ כֵּן]: וְהֵשִׂיאוּ אוֹתָם. זֶה

אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה 'אֵת' יִים' שֶׁהִיָּה רַבִּי יִשְׁמַעֲלָל דּוֹרֵשׁ בַּתּוֹרָה, שֶׁמִּדְּבָרִים בְּאָדָם עֲצָמוֹ. וְכֵן 'בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי נְזֻרוֹ יָבִיא אֹתוֹ' (במדבר ה:לד) – הוּא יָבִיא אֶת עֲצָמוֹ, וְכֵן 'וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי' (דברים כז:לה) – הוּא קָבַר אֶת עֲצָמוֹ. כֵּן נִדְרֵשׁ בַּסְּפָרִי:

סדר יח (ב) נְדָרֵיהֶם. – 'הָרִי עָלַי: נְדָבוֹתָם. – 'הָרִי זֹו': (ג) לְרֹצְנֵכֶם. הִבִּיאוּ דָבָר הָרָאוּי לְרֹצוֹת אֲתָכֶם לְפָנַי, שֶׁיִּהְיֶה לָכֶם לְרֹצוֹן, אַפִּימַנְט בִּלְעֻז;

וְאִיזָהוּ הָרָאוּי לְרֹצוֹן? 'תָּמִים זָכָר בַּבֶּקֶר בַּכֶּשֶׁשׁ וּבַעֲזִים'. אָבָל בַּעֲוֹלַת הָעוֹף אֵין צָרִיךְ תַּמּוּת

וְזָכוּרָת, וְאֵינוֹ נִפְסָל בְּמוֹם אֶלָּא בַּחֲסָרוֹן אֵיבָר: (ה) לִפְלֹא נֶדֶר. לְהַפְרִישׁ בְּדַבּוּרוֹ: (ו) עֹזֶרֶת. שֶׁם דָּבָר שֶׁל מוֹם עוֹרוֹן בִּלְשׁוֹן נִקְבָּה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ מוֹם שֶׁל עֹזֶרֶת: אוֹ שְׂבוֹר. לֹא יִהְיֶה: חֲרוּץ. רִיס שֶׁל עֵין שֶׁנִּסְדָּק אוֹ שֶׁנִּפְגַּם, וְכֵן שִׁפְתוֹ שֶׁנִּסְדָּקָה אוֹ נִפְגְּמָה: יִבְלֹת, וּרְוָאָה בִּלְעֻז: גֶּרֶב. מִין חֲזוּזִית, וְכֵן יִלְפֹת; וּלְשׁוֹן 'יִלְפֹת' כְּמוֹ 'יִלְפֹת שִׁמְשׁוֹן' (שופטים יא:כז), שֶׁאֲחֻזָּה בּוֹ עַד יוֹם מִיתָה, שֶׁאֵין לָהּ רְפוּאָה: לֹא תִקְרִיבוּ. שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים – לְהַזְהִיר עַל הַקֹּדֶשֶׁת וְעַל שְׁחִיטָתָהּ וְעַל זְרִיקַת דָּמָהּ: וְאִשָּׁה לֹא תִתְּנוּ. אֲזִיזָהּ הַקְטָרֶת: (ז) שְׂרוּעַ. אֵיבָר גָּדוֹל מִחֲבָרָו: וְקָלוֹט. פְּרוֹסוֹתָיו קְלוּטוֹת: נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ. לְבָדֵק הַבֵּית: וּלְנֶדֶר. לְמַזְבֵּחַ: לֹא יִרְצָה. אִי זֶה הַקֹּדֶשׁ בָּא לְרֹצוֹת? הוּא אוֹמֵר זֶה הַקֹּדֶשׁ הַמִּזְבֵּחַ: (ח) וּמַעֲוֹד וְכַתּוֹת

מפתח סדרי התנ"ך

הפטרות הסדר: סדר יח פותח בתנאים בהם הקורבן יתקבל לרצון. המקריבים הם יהודים וגרים (פסוק ב) וגם גויים (רש"י בפסוק ט) והקורבנות הם עולה ושלמים. הפרשה השלישית בסדר זה פותחת את פרשת המועדות ועוסקת בשמירת שבת. הפטרות הסדר היא מספר ישעיה (כג:ז-ח-יז+לב). התחלת ההפטרות חסרה בשני קטעי הגניזה אותם מצא הרב פרופ' יוסף עופר.

יתכן שההפטרות מכוונות לרעיון המובא בדרשה (שבת ק"ח:): המקשרת בין שמירת שבת לפסוקי תחילת ההפטרות: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן – מיד נגאלים, שנאמר: 'כִּי־כֹה אָמַר ה' לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי' (ישעיה כג:ה) וכתוב בתריה 'וְהִקְיאוּתִים אֶל־הָרָקֹדֶשׁ' (שם פסוק ח). על פי דרשה זו, יש בהפטרות הדרכה לעבודת ה' לאחר החורבן ולקירוב הגאולה.

יח

ט ונתוק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וּמִיד בֶּן־נֹכַח לֹא

תִּקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֲלֵה כִּי מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ

י, יא לָכֶם: וַיֹּדֹבֵר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: שׁוּר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֹז עוֹ

כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׂבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה

יב לְקִרְבֵּן אִשָּׁה לַיהוָה: וְשׁוּר אוֹ־שָׁה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם

יג, יד אַחֲד: וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל

טו לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: וְשִׁמְרַתֶּם מִצְוֹתַי וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם

טז אֲנִי יְהוָה: וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת־שֵׁם קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי

יז יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים

אֲנִי יְהוָה:

תרגום אונקלוס

וּדְשִׁלִּיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרִיבוּן קֹדֶם יי וּבְאַרְעֲכֹן לֹא תַעֲבֹדוּן: ט וּמִיד בֶּר עֲמִמִּין לֹא תִקְרִיבוּן ית קִרְבֵּן אֱלֹהִיכֹן מִכָּל אֲלִין אֲרִי חֲבוּלֵהוּן בְּהוֹן מוֹמָא בְּהוֹן לֹא לִרְעוּא יְהוֹן לְכוּן: י וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: יא תוֹר אוֹ אִמֶּר אוֹ עֹז אֲרִי יתִּילִיד וְיִהִי שְׂבַעַת יוֹמִין בְּתֵר אִמִּיה וּמִיּוֹמָא תַּמִּינָאָה וְהָלָאָה יתְרַעִי לְקִרְבָּא קוֹרְבָּנָא קֹדֶם יי: יב וְתוֹרֵתָא אוֹ שִׁיתָא לֵה וְלִבְרָה לֹא תַכְסוּן בַּיּוֹמָא חַד: יג וְאֲרִי תַכְסוּן נִכְסַת תּוֹדֵתָא קֹדֶם יי לִרְעוּא לְכוּן תַּכְסוּן: יד בַּיּוֹמָא הַהוּא יתִּאָכִיל לֹא תִשְׁאָרוּן מִנִּיה עַד צַפְרָא אֲנָא יי: טו וְתִשְׁרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יתְהוֹן אֲנָא יי: טז וְלֹא תַחֲלֹן ית שְׁמָא דְקוֹדֶשִׁי וְאֶתְקַדַּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָא יי מְקַדְּשְׁכֹן: יז דֹּאפִיק יתְכוּן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם לְמַהוּי לְכוּן לֵאלֹהֵי אֲנָא יי: פִּירוּשׁ רְשִׁי

הָאֵב וְהַבֵּן: אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ. אֵף בְּנוֹ וְאֹתוֹ בְּמִשְׁמַע: (יג) לִרְצֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ. תַּחֲלַת זְבִיחַתְכֶם הִזְהִירוּ שֶׁתִּהְיֶה לְרִצּוֹן לָכֶם, וּמַהוּ הִרְצוֹן? 'בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל' – לֹא בָּא לְהִזְהִיר אֶלָּא שֶׁתִּהְיֶה שְׁחִיטָה עַל מִנַּת כֶּן; אֵל תִּשְׁחָטוּהוּ עַל מִנַּת לֵאכְלוֹ לְמַחֵר, שְׁאֵם תִּחְשְׁבוּ בּוֹ מִחֲשַׁבַת פְּסוּל, לֹא יֵהָא לָכֶם לְרִצּוֹן. דְּבַר אַחֵר: 'לִרְצֹנְכֶם' – לְדַעַתְכֶם; מִכָּאן לְמַתְעַסֵּק שֶׁפְּסוּל בְּשְׁחִיטַת קֹדְשִׁים. וְאֵף עַל פִּי שֶׁפֶּרֶט בְּנִאָכְלִים לִשְׁנֵי יָמִים, חֲזֵר וּפֶרֶט בְּנִאָכְלִין לַיּוֹם אֶחָד, שֶׁתִּהְיֶה זְבִיחַתָּן עַל מִנַּת לֵאכְלֹן בְּזִמְנָן: (יד) בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל. לֹא בָּא לְהִזְהִיר אֶלָּא שֶׁתִּהְיֶה שְׁחִיטָה עַל מִנַּת כֶּן, שְׁאֵם לְקַבֵּעַ לֵה זִמֵּן אֲכִילָה, כְּבָר כְּתוּב 'וּבִשְׂרֹר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו וְגו' (לעִיל ג:כז): אֲנִי ה'. דַּע מִי גִזַּר עַל הַדְּבָר וְאֵל יִקַּל בְּעֵינֶיךָ: (טו) וְשִׁמְרַתֶּם. זֶה הַמִּשְׁנָה: וְעִשִּׂיתֶם. זֶה הַמַּעֲשֶׂה: (טז) וְלֹא תַחֲלִלוּ. לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי מִזִּידִין. מִמִּשְׁמַע שְׁנֵאֲמַר 'לֹא תַחֲלִלוּ' מַה תִּלְמוּד לומר 'וְנִקְדַּשְׁתִּי'? מִסֵּר עֲצָמָךְ וְקֹדֶשׁ שְׁמִי. יָכוֹל, בִּיחִיד? תִּלְמוּד לומר 'בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. וְכִשְׁהוּא מוֹסֵר עֲצָמוֹ יִמְסֹר עַל מִנַּת לָמוּת; שֶׁכָּל הַמוֹסֵר עֲצָמוֹ עַל מִנַּת הַנֶּס, אֵין עוֹשִׂין לוֹ נֶס; שֶׁכֵּן מִצִּינוּ בַּחֲנֻנְיָה מִישָׁאֵל וְעִזְרִיָּה, שֶׁלֹּא מָסְרוּ עֲצָמָן עַל מִנַּת הַנֶּס, שְׁנֵאֲמַר 'וְהָן לֹא יָדִיעַ לְהוּא לֶךְ מִלְּכָא וְגו' (דְּנִיאל ב:לג) מִצִּיל וְלֹא מִצִּיל – 'יָדִיעַ לְהוּא לֶךְ וְגו' (יז) הַמוֹצִיא אֶתְכֶם. עַל מִנַּת כֶּן: אֲנִי ה'. נִאֲמָן לְשִׁלֵּם שְׂכָר:

וְנָתוּק וְכָרוֹת. בְּבִיצִים אוֹ בְּגִיד: מַעוּף. בִּיצִיו מַעוּכִין בִּיד: כְּתוּת. כְּתוּשִׁים הֵם יוֹתֵר מִמַּעוּף: נָתוּק. תְּלוּשִׁין בִּיד עַד שֶׁנִּפְסְקוּ חוּטִים שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶן, אָבֵל נִתּוּנִים הֵם בְּתוֹךְ הַכִּיס וְהַכִּיס לֹא נִתְּלָשׁ: וְכָרוֹת. כְּרוּתִין בְּכָלִי וְעוֹדֵן בְּכִיס, שֶׁלֹּא יֵהָא כְּמַחְסֵר אֵיבָר: וּמַעוּף. תַּרְגוּמוֹ 'וְדַמְרִיס' זֶה לְשׁוֹנוֹ בְּאַרְמִית לְשׁוֹן כְּתִישָׁה: וְכְתוּת. תַּרְגוּמוֹ 'וְדַרְסִיס' כְּמוֹ 'הַבִּית הַגָּדוֹל רְסִיסִים' (תִּי עֶשֶׂר, עֲמוּס, ז:כה) – בְּקִיעוֹת דְּקוֹת, וְכֵן 'קִנְהַת הַמֶּרְסֵס' – כְּתוּשׁ כְּתִיתִין: וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. דְּבַר זֶה, לְסֶרֶס שׁוֹם בְּהִמָּה וְחִיָּה, וְאֶפְלוּ טִמְאָה; לְכַךְ נֵאֱמַר בְּאַרְצְכֶם – לְרִבּוֹת כָּל אֲשֶׁר בְּאַרְצְכֶם; שְׁאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר: לֹא נִצְטוּוּ עַל הַסֵּרוּס אֶלָּא בְּאַרְץ, שֶׁהָרִי סֵרוּס – חוּבַת הַגּוֹף הִיא, וְכָל חוּבַת הַגּוֹף נוֹהֶגֶת בֵּין בְּאַרְץ בֵּין בְּחוּצָה לְאַרְץ: (ט) וּמִיד בֶּן נֹכַח. גּוֹי שֶׁהִבִּיא קִרְבֵּן בִּיד כְּהֵן לְהִקְרִיבוֹ לְשָׁמַיִם 'לֹא תִקְרִיבוּ' לוֹ בַּעַל מוֹם; וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִאֲסָרוּ בַּעֲלֵי מוֹמִים לְקִרְבֵּן בְּנֵי נֹחַ אֶלָּא אִם כֵּן מִחֲסָרֵי אֵיבָר – זֹאת נוֹהֶגֶת בְּבִמָּה שְׁבִשְׁדוֹת, אָבֵל עַל הַמִּזְבֵּחַ שְׁבִמְשָׁכָן לֹא תִקְרִיבוּ, אָבֵל תַּמִּימָה תִּקְבְּלוּ מֵהֶם, לְכַךְ נֵאֱמַר לְמַעַלָּה 'אִישׁ אִישׁ' (פִּסּוֹק ז) – לְרִבּוֹת אֶת הַגּוֹיִם שְׁנוּדָרִים נְדָרִים וְנִדְבוֹת כִּי־יִשְׂרָאֵל: מִשְׁחַתֶּם. חֲבוּלֵהוּן: לֹא יִרְצוּ לָכֶם. לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: (יא) כִּי יוֹלֵד. פֶּרֶט לְיוֹצֵא דִפֶּן: (יב) אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ. נוֹהֵג בְּנִקְבָּה, שְׁאִסּוֹר לְשַׁחַט הָאֵם וְהַבֵּן אוֹ הַבֵּת, וְאִינוּ נוֹהֵג בְּזָכָרִים, וּמִתֵּר לְשַׁחַט

מִפְתַּח סְדְרֵי הַתִּנְךְ פִּסּוֹק טז הוּא הַמְקוֹר לְמִצְוַת קִידוּשׁ ה' (רַמְבַּם, הַלְכוֹת יְסוּדֵי הַתּוֹרָה ה:א). בַּפִּסּוֹק שֶׁנִּקְבַּע לְרֵאשׁ סֵדֶר יב בִּיחְזוֹקָאֵל נֵאֱמַר שֶׁקִּידוּשׁ ה' הַגָּדוֹל יִהְיֶה כְּאִשֶּׁר הַקֹּדֶשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יִקְבְּצֵנוּ חֲזֵרָה לְעוֹבְדוֹ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל: בְּרִית נִיחָח אֶרְצָה אֶתְכֶם בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְקִבְצָתִי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נִפְצַתֶם בָּם וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּכֶם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם:

מותר להפיץ ללימוד תורה אך לא למטרה מסחרית

יח, יט וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם מועדי עז רביעי ד

כ יהוה אשר-תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי: ששת ימים אמור תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא-קדש כל-מלאכה לא תעשו שבת הוא ליהוה בכל מושבתיכם:

כא, כב אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר-תקראו אתם במועדים: בחדש עז כג הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה תג המצות ליהוה שבעת ימים מצות תאכלו: כד ביום הראשון מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו: כה והקרבתם אשה ליהוה שבעת ימים ביום השביעי מקרא-קדש כל-מלאכת עבודה לא תעשו:

כו, כז וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם פי- עט ח תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את-קצירה והבאתם את-כח עמר ראשית קצירכם אל-הכהן: והניף את-העמר לפני יהוה לרצונכם

תרגום אונקלוס

יח ומליל יי עם משה למימר: יט מליל עם בני ישראל ותימר להון מועדיא דיי דתערעון יתהון מערעי קדיש אלין אנון מועדי: כ שתא יומין תתעביר עבדתא וביומא שביעאה שבא שבתא מערע קדיש כל עבדא לא תעבדון שבתא היא קדם יי בכל מותבניכון: כא אלין מועדיא דיי מערעי קדיש דתערעון יתהון בזמניהון: כב בירחא קדמאה בארבעת עשרא לירחא בין שמישא פסחא קדם יי: כג ובחמישית עשרא יומא לירחא הדין חגא דפסחא קדם יי שבועא יומין פטירא תיכלון: כד ביומא קדמאה מערע קדיש יהי לכון כל עבדת פולחן לא תעבדון: כה ותקרבון קורבנא קדם יי שבועא יומין ביומא שביעאה מערע קדיש כל עבדת פולחן לא תעבדון: כו ומליל יי עם משה למימר: כז מליל עם בני ישראל ותימר להון ארי תיעלון לארעא דאנא יהיב לכון ותחצדון ית חצדה ותיתון ית עומר ריש חצדכון לות כהנא: כח ויריס ית עומרא קדם יי לרעוא לכון

פירוש רשי

(יט) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה' עשה מועדות, שיהיו ישראל מלמדין בהם; שמעברים את השנה על גליות שנעקרו ממקומן לעלות לרגל ועדין לא הגיעו לירושלים: (כ) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות? ללמדך, שכל המחיל את המועדות, מעלין עליו כאלו חיל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות: (כא) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר בעבור שנה, וכאן מדבר בקדוש החדש: (כב) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו 'פסח': (כג) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים בפרשת פינחס; ולמה נאמרו כאן? לומר לך, שאין המוספין מעכבין זה את זה: והקרבתם אשה לה'. - מכל מקום - אם אין פרים הבא

אילים, ואם אין פרים ואילים, הבא כבשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר 'שבעת' שם דבר הוא - שבוע של ימים, שטינא בלעז; וכן כל לשון 'שמונת', 'ששת', 'חמשת', 'שלשת': מלאכת עבודה. אפלו מלאכות החשובות לכם עבודה וצדק, שיש חסרון כפי בכטלה שלהן, כגון דבר האבד. כך הכנתי מתורת כהנים, דקתני: יכול, אף חלו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו'? (כז) ראשית קצירכם. שתהא ראשונה לקציר: עמר. עשירית האיפה, כך היה שמה, כמו 'ימדו בעמר' (שמות יב:טו): (כח) והניף. כל 'תנופה' - מוליך ומביא, מעלה ומוריד; מוליך ומביא - לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד - לעצור טללים רעים: לרצונכם. אם תקריבו כמשפט הזה, יהיה לרצון לכם:

מפתח סדרי התנ"ך קרבן פסח נמצא בראש הסדר האחרון בתנ"ך, בדברי הימים סדר כה. ושחטו הפסח והתקדשו והקינו לאחיהם לעשות כדבר-ה' ביד-משה: התיאור הוא של פסח יאשיהו עליו נאמר: ולא-נעשה פסח כמהו בישראל מימי שמואל הנביא וכל-מלכי ישראל לא-עשו כפסח אשר-עשה יאשיהו והכהנים והלוים וכל-יהודה וישראל הנמצא ויושבי ירושלים: לשיטת קסו סדרים הסדר מתחיל בפסוק כז. זה אחד משני המקומות בו תוספת 13 הסדרים, יחסית לשיטת קנד סדרים, איננה כתוצאה של פיצול סדר אחד ארוך לשניים קצרים.

יח

כט ממחרת השבת יניפנו הכהן: ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש

אמור

ל תמים בן-שנתו לעלה ליהוה: ומנחתו שני עשרונים סלת בלוּלה בשמן
לא אשה ליהוה ריח ניחח ונספה יין רביעת ההין: ולחם וקלי וכרמל לא
תאכלו עד-עצם היום הזה עד הביאכם את-קרבן אלהיכם חקת עולם

יט

א לדרתיכם בכל משבתיכם: וספרתם לכם ממחרת השבת פ

ב מיום הביאכם את-עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה: עד
ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה
ג ליהוה: ממושבתיכם תביאו | לחם תנופה שתים שני עשרונים סלת
ד תהיינה חמץ תאפינה בכורים ליהוה: והקרבתם על-הלחם שבעת
כבשים תמימים בני שנה ופר בן-בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה
ה ליהוה ומנחתם ונספיהם אשה ריח-ניחח ליהוה: ועשיתם שעיר-עזים
ו אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים: והניף הכהן | אתם

תרגום אונקלוס

מבחר יומא טבא וירמינה כהנא: כט ותעבדון ביום ארמוותכון ית עומרא אמר שלים בר שתיה לעלתא קדם יי:
ל ומנחתיה תרין עשרונין סולתא דפילא במשח קורבנא קדם יי לאתקבלא ברעוא ונספיה חמרא רבעות הינא:
לא ולחים וקלי ופירוכן לא תיכלון עד כרן יומא הדין עד איתואיכון ית קורבנא דאלהכון קים עלם לדריכון בכל
מותבניכון: א ותמנון לכון מבחר יומא טבא מיום איתואיכון ית עומרא דארמוותא שבע שבועין שלמן
יהוין: ב עד מבחר שבועתא שביעיתא תמנון חמשים יומין ותקרבון מנחתא חדתא קדם יי: ג ממותבניכון תיתון
לחים ארמוותא תרתין גריצן תרין עשרונין סולתא יהוין חמיע: ד תאפינ בכורין קדם יי: ד ותקרבון על לחמא שבעא
אמרין שלמין בני שנא ותור בר תורי חד ודכרין תרין יהוין עלתא קדם יי ומנחתהון ונספיהון קורבן דמתקבל
ברעוא קדם יי: ה ותעבדון צפיר בר עזין חד לחטאת ותרין אמרין בני שנא לנכסת קודשיא: ו וירים כהנא יתהון

פירוש רש"י

ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית, אי אתה יודע איזהו! : (כט) ועשיתם וגו' כבש. חובה לעמר הוא בא: (ל) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרונים. כפולה היתה: ונספה יין רביעת ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים: (לא) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמיבשין אותו בתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרנייטאש: בכל משבתיכם. נחלקו בו חכמי ישראל: יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים: לא בא אלא ללמד, שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירשה וישיבה, משכבשו וחלקו:

שהוא יום חמשים 'תספרו'; ומקרא מסרס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהובאה מן החדש. ואם תאמר: 'הרי קרבה מנחת העמר' – אינה כשאר כל המנחות, שהיא באה מן השעורים: (ג) ממושבתיכם. ולא מחוצה לארץ: לחם תנופה. לחם תרומה המורם לשם גבה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בפורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הבאה מן השעורים, לא תקרב מן החדש קדם לשתי הלחם: (ד) על הלחם. בגלל הלחם, חובה לחם: ומנחתם ונספיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפרשים בכל בהמה בפרשת נסכים (במדבר יד:–ו): שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש – זו היא המנחה; והנסכים: חצי ההין לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש: (ה) ועשיתם שעיר עזים. יכול, שבעת הכבשים והשעיר האמורים כאן הם שבעת הכבשים והשעיר האמורים בחמש הפקודים (שם כה:ב).? כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הם. אמר מעתה: אלו לעצמן ואלו לעצמן; אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין: (ו) והניף הכהן

סדר יט (א) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב: תמימת תהיינה. מלמד, שמתחיל ומונה מבפערב, שאם לא כן, אינן תמימות: (ב) השבת השביעת. כתרנומו 'שבועתא שביעיתא': עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בפלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה. ביום החמשים תקריבוה. ואומר אני: זהו מדרשו, אבל פשוטו: 'עד ממחרת השבת השביעת'

יט

עַל־לֶחֶם הַכֹּפֶרִים תִּנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁנֵי כִבְשִׁים קָדֹשׁ יִהְיוּ לַיהוָה
 לַכֹּהֵן: וּקְרַאתֶם בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קָדֹשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת
 עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם: וּבְקִצְרְכֶם אֶת־
 קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ בְּקִצְרְךָ וְלִקֵּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעֹנִי
 וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

ט, וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי פֶּאֶ חֲמִישִׁי ו
 יא בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קָדֹשׁ: כָּל־מְלֹאכֶת
 יב עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לַיהוָה:
 יג יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: אֵךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכֹּפֶרִים
 הוּא מִקְרָא־קָדֹשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה
 יד לַיהוָה: וְכָל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא
 טו לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצָם
 טז הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ: וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלֹאכָה בַּעֲצָם

תרגום אונקלוס

על לחמא דכפוריא ארמא קדם יי על תרין אמרין קודשא יהון קדם יי לכהנא: ו ותערעון בכרן יומא הדין
 מערע קדיש יהי לכון כל עבדות פולחן לא תעבדון קים עלם בכל מותבניכון לדריכון: ו ובמחצדכון
 ית חצדא דארעכון לא תשיצי פתא דחקלך בחצדך ולקטא דחצדך לא תלקיט לענני ולגיורי תשובוק יתהון אנא
 יי אלהכון: ט ומליל יי עם משה למימר: י מליל עם בני ישראל למימר בירחא שביעאה בחד לירחא יהי לכון
 ניהא דוכרן יבבא מערע קדיש: יא כל עבדות פולחן לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם יי: יב ומליל יי עם משה
 למימר: יג ברם בעשרא לירחא שביעאה הדין יומא דכפוריא הוא מערע קדיש יהי לכון ותענון ית נפשכון ותקרבון
 קורבנא קדם יי: יד וכל עבדא לא תעבדון בכרן יומא הדין ארי יומא דכפוריא הוא לכפרא עליכון קדם
 יי אלהכון: טו ארי כל אנש דלא יתעני בכרן יומא הדין וישתיצי מעמיה: טז וכל אנש דיעביד כל עבדא בכרן

פירוש רש"י

אתם וגו' תנופה. מלמד, שטעונין תנופה חיים. יכול, כלם? תלמוד לומר 'על שני כבשים': קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הזקק לומר בשלמי צבור שיהיו קדשי קדשים: (ח) ובקצרכם. חזר ושנה, לעבר עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף: מה ראה הכותב לתנה באמצע הרגלים: פסח ועצרת מכאן וראש השנה ויום הכפורים והחג מכאן? ללמדך, שכל הנותן לקט, שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאלו בנה בית המקדש ומקריב קרבנות לתוכו; וכל

שאינו נותן כראוי, מעלין עליו כאלו בית המקדש קים, ואינו מקריב קרבנותיו לתוכו: תעזב. הנח לפניהם והם ילקטו, ואין לה לסייע את אחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר: (י) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות, לזכר לכם עקדת יצחק שקרב תחתיו אילו: (יא) והקרבתם אשה. המוספין האמורין בחמש הפקדים (במדבר כה:ח,יא): (יג) אף. כל 'אכין' ו'רקין' שבתורה מעוטיין, מכפר הוא לשבים, ואינו מכפר על שאינם שבים:

מפתח סדרי התנך

חג שבועות: בשני מקומות בהן מצווה התורה על חג שבועות היא מסיימת בחובה לשתף את העניים בשמחת החג. אצלנו בפסוק ח, ובחומש דברים (יג:כז-כט) ועשית חג שבועות... ושמחת לפני ה' אלהיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך. חג שבועות הוא חג הקציר ואנו נדרשים לחלוק את יכולנו עם העניים. ראה דברי רבי אבדימי ברשי בפסוק ח. יתכן, והדרכה זו של התורה שימשה כבסיס למנהג ארץ ישראל להתחיל לקרוא מפרשת עשר תעשר (דברים יב:כב-יג:לד) בשבתות חול המועד של פסח וסוכות. בפרשה זו מצוות צדקה רבות. פסח הוא זמן תחילת הקציר וסוכות, חג האסיף, שלאחריו מתחילה תקופת החורף בה העניים לא יכולים למצוא מזון בשדות.

ראש השנה מוזכר בראש סדר ח בעזרא ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתיקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי־קדוש היום לאדנינו ואל־תעצבו כי־חדת ה' היא מעוזכם:

פסוק זה הוא המקור ההלכתי בתנך שראש השנה הוא יום של חשבון נפש ציבורי מתוך שמחה ובטחון בה'.

יט

יז הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: כָּל־מְלָאכָה לֹא יח תַּעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מַשְׁבְּתֵיכֶם: שִׁבְתַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בַּעֲרֹב מִעֲרֹב עַד־עֲרֹב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבָּתֵכֶם:

יט, כ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דִּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר פג ששי כא יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לִיהוָה: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן כב מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אֵשֶׁה לִיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה לִיהוָה כג עֲצֶרֶת הוּא כָּל־מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: אֲלֵה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אֵשֶׁה לִיהוָה עֲלֶה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבַר־ כד יוֹם בַּיּוֹמוֹ: מִלֶּכֶד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלֶּכֶד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלֶּכֶד כָּל־נִדְרֵיכֶם כה וּמִלֶּכֶד כָּל־נִדְבַתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לִיהוָה: אֲךָ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ תַּחֲגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים כו בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן: וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם

תרגום אונקלוס

יומא הדין ואוביד ית אנשא ההוא מגו עמיה: יז כל עבידא לא תעבדון קים עלם לדריכון בכל מותבניכון: יח שבא שבתא הוא לכון ותענון ית נפשיתכון בתשעא לירחא ברמשא מרמשא עד רמשא תנוחון נייחון: יט ומליל יי עם משה למימר: כ מליל עם בני ישראל למימר בחמישת עשרא יומא לירחא שביעאה הדין חגא דמטליא שבעא יומין קדם יי: כא ביומא קדמאה מערע קדיש כל עבדת פולחן לא תעבדון: כב שבעא יומין תקרבון קורבנא קדם יי ביומא תמינאה מערע קדיש יהי לכון ותקרבון קורבנא קדם יי פנישין תהון כל עבדת פולחן לא תעבדון: כג אליו מועדיא דיי דתערעון יתהון מערעי קדיש לקרבא קורבנא קדם יי עלתא ומנחתא נכסת קודשין ונסוכין פתגם יום ביומיה: כד בר משפא דיי ובר ממנתכון ובר מכל נדריכון ובר מכל נדבתכון דתתנון קדם יי: כה ברם בחמישת עשרא יומא לירחא שביעאה במכנשכון ית עלתא דארעא תיחגון ית חגא קדם יי שבעא יומין ביומא קדמאה נייחא וביומא תמינאה נייחא: כו ותסבון לכון ביומא

פירוש רש"י

(טז) וְהֶאֱבַדְתִּי. לפי שהוא אומר 'כרת' בכל מקום, ואיני יודע מה הוא? כשהוא אומר 'והאבדתי' למד על הכרת, שאינו אלא אבדן: (יז) כָּל מְלָאכָה וגו'. לעבר עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה במלאכת יום (יומא פא.): (כא) מִקְרָא קֹדֶשׁ. ביום הכפורים קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, וכל שאר ימים טובים – במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה: (כב) עֲצֶרֶת הוּא. עצרת אתכם אצלי. כמלך שזמן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו לפטר, אמר: בני בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרישתכם: כָּל מְלָאכָתָא עֲבֹדָה. אפלו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשוה יש חסרון פיס בדבר: לֹא תַעֲשׂוּ. יכול, אף חלו של מועד יהא אסור במלאכת

מפתח סדרי התנך לפסוקים כג–כד: בפסוק שבראש סדר יב בדברי הימים מתאר שלמה לחורם מלך צר את מטרת בנין בית המקדש הנה אני בונה בית לשם ה' א' להקדיש לו להקטיר לפניו קטרת־סמים ומערכת תמיד ועלות לבקר ולערב לשבתות ולחדשים ולמועדי ה' א' לעולם זאת על־ישראל:

י

הָרֵאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כֹּפֶת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עֵבֶת וְעַרְבֵי-נָחַל וּשְׂמֵחָתָם

כז לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַעַת יָמִים: וַחֲגַתְּם אֹתוֹ חֵג לַיהוָה שְׁבַעַת יָמִים
כח בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגֹגוּ אֹתוֹ: בַּסֶּפֶת תֵּשְׁבוּ
כט שְׁבַעַת יָמִים כָּל-הָאָזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּפֶת: לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי
בַּסֶּפֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה
ל אֱלֹהֵיכֶם: וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶת-מַעֲדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

לֹא, לֵב וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: ֹצֵר אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלָיֶךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ פֶּדֶם שְׁבִיעִי ז'

לֹג פְּתִית לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד: מִחוּץ לַפֶּרֶכֶת הָעֵדֹת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ:

לֹא אֶתוֹ אֶהְרֹן מִעֶרֶב עַד-בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תִּמְיֹד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: עַל
הַמִּנְחָה הַטְּהֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת-הַנִּרְוֹת לִפְנֵי יְהוָה תִּמְיֹד:

תרגום אונקלוס

קדמא פירי אילנא אתרוגין לולבין והדסין וערבין דנחל ותחדון קדם יי אלהכון שבֿעא יומין: כז ותיחגון יתיה חגא קדם יי שבֿעא יומין בשתא קים עלם לדריוכן בירחא שביעא תיחגון יתיה: כח במטליא תתבון שבֿעא יומין כל יציבא בישראל יתבון במטליא: כט בדיל דיזעון דריכון ארי במטלת ענני אותיבית ית בני ישראל באפקותי יתהון מארעא דמצרים אנא יי אלהכון: ל ומליל משה ית סדר מועדיא דיי ואלפינזון לבני ישראל: לא ומליל יי עם משה למימר: לב פקיד ית בני ישראל ויסבון לך מלשח זיתא דכנא כתישא לאנהרא לאדלקא בוציניא תדירא: לג מברא לפורכתא דסהדותא במשפן זמנא יסדר יתיה אהרן מרמשא עד צפרא קדם יי תדירא קים עלם לדריוכן: לד על מנרתא דכיתא יסדר ית בוציניא קדם יי תדירא:

פירוש רשי

(כו) פָּרִי עֵץ הָדָר. עֵץ שֶׁטַעַם עֲצוֹ וּפְרִיֹו שׁוֹהַּ הָדָר. הָדָר בְּאֵילָנוֹ מִשְׁנֵה לִשְׁנָה, וְזֶהוּ אֶתְרוֹג: כַּפֶּת תְּמָרִים. חֹסֶר ו'ו'; לְמַד, שְׂאִינָה אֵלָא אַחַת: וְעַנְף עֵץ עֶבֶת. שֶׁעֲנַפָּיו קְלוּעִים כַּעֲבוֹתוֹת וְכַחֲבָלִים, וְזֶהוּ הַדָּס הָעָשׂוּי כַּמִּין קְלִיעָה: (כח) הָאֲזֹרָח. זֶה אֲזֹרָח: בִּישְׂרָאֵל. לְרִבּוֹת אֶת הַגֵּרִים: [הָאֲזֹרָח. לְהוֹצִיא אֶת הַנָּשִׁים, שֶׁלֹּא תִלְמַד מִחֲמֻשָּׁה עֶשֶׂר בְּנִסָּן לְחִיבָן בַּסֵּכָה כַּמָּצָה]: (כט) כִּי בַסֵּכוֹת הוֹשַׁבְתִּי. עֲנֵנִי כְבוֹד: (לב) צֹו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. זֹו פֶּרֶשֶׁת מִצְוַת הַנִּירוֹת; וּפְרִשְׁת 'וְאַתָּה תִּצְוֶה' (שְׁמוֹת כא: א–ג) לֹא נֶאֱמָרָה אֵלָא עַל סֹדֶר מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן, לְפָרֶשׁ צִדָּךְ הַמִּנְוֶרֶה; וְכֵן מִשְׁמַע: וְאַתָּה סוֹפֵךְ לְצוּוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כֶּךָ: שְׁמֹן זֵית זָךְ. שְׁלִשָּׁה שְׁמָנִים יוֹצְאִים מִן הַזֵּית,

מפתח סדרי התנ"ך פסוק ל' הוא המקור במשנה לכך שבמועדים מפסיקים את סדר הקריאה הרגיל וקוראים קריאה מיוחדת לחג. במסכת מגילה (פרק ג' משניות ד'-ו') מובאת רשימת הקריאות בתורה בזמנים מיוחדים: בַּפֶּסַח קוֹרִין בְּ... בַּעֲצֵרָת... בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה... שְׁנֵאֱמַר: וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי ה' אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִצֻּוֹתַי שֶׁיְהִיוּ קוֹרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזִמְנוֹ. ורבינו עובדיה מסביר: לְלַמֵּד מִכָּאן שֶׁמִּצְוָה לְקַרֹּת בְּכָל הַמוֹעֵד מִעֲנִין הַמוֹעֵד: (וראה עוד ברוש' במדבר ח:ל').

בירושלמי, פסוק זה הוא המקור לקריאה בתורה גם בשבת. משה התקין את ישראל שיהיו קורין בתורה בשבתות ובימים טובים ובראשי חודשים כחולו של מועד שנאמר: וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי ה' אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הַרְמָכֶם (ספר אהבה, הלכות תפילה פרק י"א): פסק לפי נוסח הירושלמי: מֹשֶׁה רָבֵנוּ תִקֵּן לָהֶם לִישְׂרָאֵל שֶׁיְהִיוּ קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּרִבְעִים בַּשָּׁבֹת וּבְשָׁנִי וּבְחֻמִּישִׁי בַשַּׁחֲרִית כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁהוּ שְׁלֹשֶׁה יָמִים בְּלֹא שְׁמִיעַת תּוֹרָה.

מעניין שאונקלוס מוסיף את המילה 'סדר' בפירושו לפסוק זה. במקום לתרגם מילולית: ומליל משה ית מועדיא דה' הוא מפרש: ומליל משה ית סדר מועדיא דה'. הקטע מן התורה שקוראים בתורה מדי שבת (פרשת השבוע' בלשוננו) נקרא 'סדר' בלשון חכמים. לדוגמה: (הרמבם שם יג:א) המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת. מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר 'בראשית' בשניה 'אלה תולדות' בשלישית 'ויאמר ה' אל אברהם' וקוראין והולכין על הסדר הזה....

יט

לֹא וּלְקַחְתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי עָשָׂרִים יִהְיֶה הַחֲלָה פֶּה אִמּוֹר

לֹא הָאֲחֵת: וְשָׂמַתְּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעְרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעְרֶכֶת עַל הַשְּׁלֶחֶן הַטָּהוֹר

לֹא לִפְנֵי יְהוָה: וְנָתַתְּ עַל־הַמַּעְרֶכֶת לִבְנֵה זָכָה וְהִיתָה לֶלְחֶם לְאֻזְכָּרָה אִשָּׁה

לֹא לִיהוָה: בְּיוֹם הַשִּׁפְתַּת בְּיוֹם הַשִּׁפְתַּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תִּמְיֵד מֵאֵת בְּנֵי־

לֹא יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: וְהִיתָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלֻהוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי

מִ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: וַיֵּצֵא פֹה

בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶּן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה

מֵא בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי: וַיִּקָּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם

וַיִּקְלָל וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אָמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דְּבָרִי לְמַטֵּה־דָן:

מִב וַיִּנְיַחְהוּ בַּמִּשְׁמֶר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה:

מִג, מִד וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: הוֹצֵא אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ פֹה

תרגום אונקלוס

לֹא וְתִסַּב סוּלְתָא וְתִיפִי יְתֵה תִרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצָן תִּרִין עֲשָׂרוֹנִין תְּהִי הוּא גְרִיצָתָא חֲדָא: לוֹ וְתִשׁוּי יְתֵהוּן תִּרְתִּין סְדְרִין שִׁית סְדְרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיָּא קָדָם יִי: לוֹ וְתִתִּין עַל סְדְרָא לְבוֹנָתָא דְכִיתָא וְתִהִי לִלְחִים לְאֻדְכָּרָא קוֹרְבָנָא קָדָם יִי: לֹא בְיוֹמָא דְשִׁבְתָּא בְיוֹמָא דְשִׁבְתָּא יִסְדְּרִינָה קָדָם יִי תִדְרִיא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם: לֹא וְתִהִי לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו וַיִּכְלוּנָהּ בְּאֶתֶר קָדִישׁ אֲרִי קָדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מְקוֹרְבָנָא דִּי קִים עֲלֵם: מ וְנִפֵּק בֶּר אֶתְתָּא בֶּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֶּר גִּבֹּר מִצְרָאִי בְּגוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶתְנָצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּר אֶתְתָּא בֶּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל: מֵא וּפְרִישׁ בֶּר אֶתְתָּא בֶּת יִשְׂרָאֵל יֵת שְׂמָא וְאַרְגִּזוּ וְאִיתִיאוּ יְתִיה לֹת מֹשֶׁה וְשׁוֹם אִמִּיה שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי לְשִׁבְטָא דָּן: מִב וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מִטְרָא עַד דִּיתְפָּרֵשׁ לְהוֹן עַל גְּזִירַת מִימְרָא דִּי: מִג וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: מִד אִפִּיק יֵת דְּאַרְגִּזוּ לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּסְמְכוּן

פירוש רש"י

דינו של משה ויצא מחיב; עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרג משה: בתוך בני ישראל. מלמד, שנתגיר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו, שמחה בו מטע אהלו: (מא) ויקב. כתרגומו 'ופריש', שנקב שם המיוחד וגדף, והוא שם המפרש ששמע מסיני: ושם אמו שלמית בת דברי. שבחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו, לומר שהיא לבדה היתה בהם זונה: שלמית. דהות פטפטה: 'שלם עלך', 'שלם עלך', 'שלם עליכון'; מפטפטת בדברים, שואלת בשלום הכל: בת דברי. דברנית היתה, מדברת עם כל אדם, לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד, שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאביו, גנאי לשבטו. פיוצא בו: 'אהליאב בן אחיסמך למטה דן' (שמות כד: י) – שבח לו, שבח לאביו, שבח לשבטו: (מב) ויניחהו. לבדו, ולא הניחו מקווש עמו; ששניהם היו בפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש במיתה, שנאמר 'מחלליה מות יומת' (שם כד: יד), אבל לא פרש להם באיזו מיתה, לכך נאמר 'כי לא פרש מה יעשה לו' (במדבר יד: לד); אבל במקלל הוא אומר 'לפרש להם' שלא היו יודעים אם חיב מיתה, אם לאו:

(לו) שש המערכת. שש חלות המערכת האחת: השלחן הטהור. של זהב טהור. דבר אחר: על טהורו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן: (לז) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות; הרי שני בזיכי לבנה, מלא קמץ לכל אחת: והיתה. הלבנה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבה כלום, אלא הלבנה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם שעל ידה הוא נזכר למעלה, כקמץ שהוא אזכרה למנחה: (לט) והיתה. המנחה הזאת; שכל דבר הבא מן התבואה, בכלל מנחה הוא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר: (מ) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא? רבי לוי אומר: מעולמו יצא. רבי ברכיה אומר: מפרשה שלמעלה יצא; לגלג ואמר: 'ביום השבת יערכנו' – דרך המלך לאכל פת חמה בכל יום! שמה פת צוננת של תשעה ימים?! בתמיה. ומתניתא אמרה: מבית דינו של משה יצא מחיב. בא לטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו: מה טיבך לכאן? אמר להם: מבני דן אני! אמרו לו: 'איש על דגלו באת לבית אבתם' כתיב (במדבר כ: ב). נכנס לבית

יט

מִהַּ כָּל־הַשְּׁמָעִים אֶת־יְיָ וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה: וְאַל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלָל אֱלֹהֵיו וַיִּשְׂא חֲטָאוֹ: וְנִקְבַּשׁ שֵׁם־
 יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כִּגְר כְּאֶזְרַח בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת:
 מִזֹּ, מִזֹּ וְאִישׁ כִּי יִכָּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת: וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֶמָה יִשְׁלַמְנָה
 מִטְ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בַּעֲמִיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:
 נ שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֹׁן תַּחַת שֹׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כֵּן
 נָא, נָב יִנָּתֵן בּוֹ: וּמִכָּה בְּהֶמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמָת: מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה
 נָג לָכֶם כִּגְר כְּאֶזְרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמִּקְלָל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבִנְי־
 יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

מפטיר

תרגום אונקלוס

כָּל דְּשָׁמְעוּ יְתִי הִיוּ עַל רִישֵׁיהֶם וַיִּרְגְּמוּן יְתִיָּה כָּל כְּנִשְׁתָּא: מַה וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּמְלִיל לְמִימַר גְּבַר גְּבַר אַרִי יִרְגִּיז
 קָדָם אֱלֹהֵיהֶם וַיִּקְבִּיל חוֹבִיָּה: מִזֹּ וַיִּפְרִישׁ שְׁמָא דִּי אֲתַקְטִּיל מִרְגָּם יִרְגְּמוּן בֵּיה כָּל כְּנִשְׁתָּא גִיּוֹרָא כִּי־יִכָּבֵא
 בְּפִרְשֻׁתִּיה שְׁמָא יְתַקְטִיל: מִזֹּ וּגְבַר אַרִי יִקְטוּל כָּל נֶפֶשׂא דְאַנְשָׁא אֲתַקְטִיל יְתַקְטִיל: מַה וַיִּקְטוּל נֶפֶשׁ בְּעִירָא
 יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׂא חֶלֶף נֶפֶשׂא: מִטְ וּגְבַר אַרִי יְתִין מוֹמָא בְּחִבְרִיה כְּמָא דְעֵבֵד כֵּן יְתַעֲבִיד לִיה: נ תִּבְרָא חֶלֶף תִּבְרָא
 עֵינָא חֶלֶף עֵינָא שְׁנָא חֶלֶף שְׁנָא כְּמָא דִּיהֵב מוֹמָא בְּאַנְשָׁא כֵּן יְתִיָּהִב בֵּיה: נָא וַיִּקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וַיִּקְטוּל
 אֲנָשָׁא יְתַקְטִיל: נָב דִּינָא חַד יְהִי לְכוּן גִּיּוֹרָא כִּי־יִכָּבֵא יְהִי אַרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ: נָג וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַאֲפִיקוּ יְתִי דְאַרְגִּיז לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּרְגְּמוּ יְתִיָּה בְּאַבְנָא וּבִנְיִי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יְתִי מֹשֶׁה:

פירוש רש"י

(מד) השמעים. אלו העדים: כל. להביא את
 הדינים: את ידיהם. אומרים לו: דמך בראשך,
 ואין אנו נענשים במיתתך, שאתה גרמת לך!
 כל העדה. במעמד כל העדה; מכאן, ששלוחו של
 אדם כמותו: (מה) ונשא חטאו. בכרת, כשאין
 התראה: (מו) ונקב שם. אינו חייב עד שיקלל
 [ויג שפרש] את השם, ולא המקלל בכנוי:
 ונקב. לשון קללה, כמו 'מה אקב' (במדבר יט: מח):
 (מז) ואיש כי יכה. לפי שנאמר 'מכה איש ומת וגו'
 (שמות טז: יב), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה
 וקטן מניין? תלמוד לומר 'כל נפש אדם': (נ) כן
 ינתן בו. פרשו רבותינו, שאינו נתינת מום ממשי,
 אלא תשלומי ממון: שמין אותו כעבד, לכך
 כתוב בו לשון 'נתינה' – דבר הנתינת מיד ליד:

(נא) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דבר בהורג
 בהמה, וכאן דבר בעושה בה חבורה: ומכה
 אדם יומת. אפלו לא הרגו, אלא עשה בו חבורה,
 שלא נאמר כאן 'נפש'. ובמכה אביו ואמו דבר
 הכתוב, ובא להקישו למכה בהמה: מה מכה
 בהמה מחיים, אף מכה אביו מחיים, פרט למכה
 לאחר מיתה. לפי שמצינו שהמקלל לאחר מיתה
 חייב, הצריך לומר במכה – שפטור; ומה בבהמה
 בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה
 אביו אינו חייב עד שיעשה בו חבורה: (נב) אני
 ה' אלהיכם. אלהי כלכם; כשם שאני מיחד שמי
 עליכם, כך אני מיחדו על הגרים: (נג) ובני
 ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה
 במקום אחר: דחיה, רגילה ותליה (דברים טז: ג):

מפתח סדרי התנך

בשני פסוקים כאן משוה התורה את דין הגר לדינם של כל ישראל. ההשווה המרכזית היא בפסוק נב משפט אחד
 יהיה לכם כגר כאזרח יהיה וגו'.
 על פי הגמרא במסכת בבא מציעא (דף נט.) כותב הרמבם
 שבשלושים וששה מקומות הזהירה תורה על הגר. (עיי' באגרות הרמבם מהדורת הרב שילת, עמוד רלט).
 בשלושה ראשי סדרים עוסקת בכך התורה. בחובה להביא קורבן תמים: וידבר ה' אל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
 וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ
 לְכָל־נִדְרֵיהֶם וּלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לָהּ' לַעֲלֹה: (ראש סדר יח בויקרא). בחובה לתמוך במי שבנפילה כלכלית:
 וְכִי־יִמּוֹךְ אִחִיד וַיִּמָּטֵה יָדוֹ עֲמֹךְ וַחֲזֻקָתָ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחִי עֲמָךְ: (ראש סדר כא בויקרא), ובמצוות שכחה בשדה: כִּי תִקְצֹר
 קִצְרֶךָ בְשָׂדֶךָ וּשְׂכַחְתָּ עֵמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תֵשׁוּב לִקְחָתוֹ לְגֵר לִיתֵם וְלֹא־לִמְנָה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂה
 יְדֶיךָ: (ראש סדר כ בדברים).
 הגרים שווים לאזרחים גם בספר יהושע במעמד הברכות. וְכָל־יִשְׂרָאֵל וּזְקָנָיו
 וְשֹׁטְרֵים וְשֹׁפְטֵי עַמִּים מִזֶּה וּמִזֶּה לְאַזְוֹן נִגְדִי הַכְּהֻנִּים הַלְוִים נִשְׂאִי אֲרוֹן בְּרִית־ה' כִּגְר כְּאֶזְרַח חֲצִיזֵי אֶל־מֹלֶה הֶרֶג־זֵרִים
 וְהַחֲצִיזֵי אֶל־מֹלֶה הֶרֶעִיבֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֲבָד־ה' לְבַרֵךְ אֶת־הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשֻׁנָּה: (ראש סדר ה ביהושע).

כז וְהִכְהִנִּים הָלוֹיִם בְּנֵי צְדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי קַעֲג
בְּתַעֲוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעָלִי הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעַמְדוֹ לִפְנֵי
יז לְהִקְרִיב לִי חֶלֶב וָדָם נָאִם אֲדֹנֵי יְהוָה: הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי
יח וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל־שַׁלְחָנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתִי: וְהָיָה
בְּבֹאֲם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֹצֵר הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה
יט עֲלֵיהֶם צִמָּר בְּשָׂרָתָם בְּשַׁעְרֵי הַחֹצֵר הַפְּנִימִית וּבֵיתָהּ: פָּאֲרֵי פִשְׁתִּים
יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מַתְּנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בִיזָע:
כ וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעַם יִפְשְׁטוּ
אֶת־בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר־הֵמָּה מְשֻׂרְתָּם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ
כא וְלָבָשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעַם בְּבְגָדֵיהֶם: וְרֹאשָׁם לֹא
כב יִגְלִחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ כָּסוּם יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם: וַיֵּין לֹא־יִשְׁתּוּ
כג כָּל־כֹּהֵן בְּבֹאֲם אֶל־הַחֹצֵר הַפְּנִימִית: וְאֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ
לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלָת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה אֲשֶׁר
כד תִּהְיֶה אֶלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ: וְאֶת־עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־טָמֵא
כה לְטָהוֹר יוֹדְעִם: וְעַל־רִיב הֵמָּה יַעֲמְדוּ לִשְׁפֹט [לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי
וּשְׁפֹטָהוּ [יִשְׁפָּטוּהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקְתִּי בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ
כו וְאֶת־שִׁבְתוֹתַי יִקְדָּשׁוּ: וְאֶל־מַת אָדָם לֹא יָבֹא לְטָמְאָהּ כִּי אִם־לְאָב
וְלֵאֵם וּלְבֶן וּלְבַת לְאָח וּלְאֲחֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יִטְמְאוּ:
כז, כח וְאַחֲרֵי טַהֲרָתוֹ שְׁבַעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ: וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ
אֶל־הַחֹצֵר הַפְּנִימִית לְשִׁרְתַּת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ נָאִם אֲדֹנֵי יְהוָה:
כט וְהָיְתָה לָהֶם לְנִחְלָה לְנִחְלָה אֲנִי נִחַלְתָּם וְאַחֲזָה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל
ל אֲנִי אֲחֻזָּתָם: הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשֵׁם הֵמָּה יֹאכְלוּם וְכָל־חֶרֶם
לא בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה: וְרֹאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל וְכָל־תְּרוּמַת כָּל מִכֹּל
תְּרוּמוֹתֵיכֶם לִפְנֵיהֶם יִהְיֶה וְרֹאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לִפְנֵי לְהַנִּיחַ
לב בְּרָכָה אֶל־בֵּיתְךָ: כָּל־נִבְלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא
יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: פ